

УДК 711.57(086.3)-069.51(902/904)

**ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ПІДЗЕМНОГО МУЗЕЙНОГО ПРОСТОРУ
В МІСТІ ДНІПРО НА ОСНОВІ АРХЕОЛОГІЧНО ВИЯВЛЕНИХ ОБ'ЄКТІВ
ДАВНІХ КВАРТАЛІВ СЛОБОДИ ПОЛОВОЦІ**

Автор – Познякова Катерина, студ. гр. АРХ-19-4мн

Науковий керівник – Харлан О. В., канд. арх-ри, доц. каф. ДРАС

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

Дана концепція має за мету привернення уваги до історичних теренів міста Дніпро в якому в останнє десятиліття відбувається поживавлення крупного будівництва на території колишньої козацької слободи Половиці. Археологічно на даній території було проведено лише невеличкі розвідки, які не дозволяють на сьогодні адекватно оцінювати стан археологічного шару і проводити систематичні розкопки широкою площею перед будь-яким будівництвом. Як наслідок – доволі великі площі забудовуються сучасними об'єктами без відповідних досліджень і місто втрачає величезний пласт своєї первинної історії.

У зв'язку з швидким розвитком міста та його динамічною природою, зростанням кількості новобудов в центральній низинній частині Дніпра, питання функціонально-просторової організації музейного простору міста під земною поверхнею в місцях виявлення археологічних об'єктів давньої історії є надзвичайно важливим.

Науково-методологічною базою для даного дослідження стали праці вітчизняних і закордонних дослідників: з містобудівною складовою; транспортною складовою; композиційною; функціональною; соціально-економічною; естетичною; екологічною; інформаційно-технологічною складовими.

Встановлено, що підземним простором історичних міст, як окремим об'єктом, в різні часи цікавилися як архітектори, філософи, соціологи, історики, географи і економісти. Проте, питання взаємодії фізичної та соціальної складової підземного простору досліджено не достатньо. Існує необхідність розглядати підземний простір міст як єдину систему з урахуванням часового і тривимірного простору міста, археологічних давніх об'єктів та людей, що його наповнюють.

Узагальнення існуючих проблем, науково-теоретичного і практичного досвіду формування та розвитку підземних просторів міст підтвердило необхідність розглядати їх як цілісну містоутворюючу систему; показало наявність значної кількості територій, що під землею мають численні унікальні історичні об'єкти які залишаються без уваги і не досить активно використовуються, і це спричиняє до втрати унікальних об'єктів давньої історії і нівелювання пам'яті місця, виникненню міських територій без чіткої історії і неповторної функціональної організації [1–4].

Актуальність даного дослідження обумовлена необхідністю методичних і теоретичних рекомендацій щодо фізичного і функціонального наповнення різних типів підземних просторів міст задля їх активації залучаючи археологічно виявлені решки давніх поселень, що знаходяться у витоках сучасних історичних міст.

Наукова гіпотеза дослідження полягає у необхідності розвитку підземного простору міст як поєднання фізичного, історичного та соціального простору міст, а також їх тісного взаємозв'язку у часі.

Мета дослідження – визначити особливості, розробити моделі та надати рекомендації щодо формування та розвитку підземних просторів з археологічним начинням історичних процесів міст.

Об'єкт дослідження – підземний простір міст.

Предмет дослідження – принципи формування та розвитку освоєння підземних просторів міста.

Завдання дослідження : надати визначення понять «підземний історичний простір міста», «археологічні об'єкти підземного простору в сучасному підземному міському просторі» та визначити їх зв'язок; узагальнити результати аналізу науково-теоретичного та практичного досвіду, основних історичних періодів формування підземних просторів міст та сучасних проблем їх функціонування; розробити загальну методику дослідження підземних історичних просторів міст, визначити основні фактори впливу на їх формування і розвиток; удосконалити типологію та класифікацію історичних підземних просторів міст; розробити моделі функціонально-просторової організації основних типів підземних просторів міст; сформулювати основні особливості створення функціонально-просторової організації музейних просторів підземних просторів міст; надати проектну пропозицію щодо функціонально-просторової організації музейного простору в м. Дніпро.

Методи дослідження. В дослідженні було використано загальні наукові методи (абстрагування, встановлення причинно-наслідкового зв'язку, аналіз літературних, електронних та архівних джерел, узагальнення, порівняльний і критичний аналіз) та спеціальні наукові методи (архітектурно-археологічний, історико-містобудівний, історичний та пофакторний аналіз). Здійснено графо-аналітичне моделювання функціонально-просторової організації системи підземних просторів міст. Застосовано метод експериментального проектування для апробації висунутих теоретичних положень і створення проектів підземних просторів міста Дніпро.

Під час дослідження було визначено низку понять, розпочато розробку моделі функціонально-просторової організації підземних музейних просторів Дніпрі. Серед сформульованих загальних принципів створення підземних музейних просторів слід вказати піблічну відкритість, інклюзивність, багатофункціональність, історична спадкоємність, трансформативність.

Особливості функціонально-просторової організації – організація водовідведення і дренажів в місцях створення нових підземних просторів навколо історичних – вже існуючих, використання археологічно виявлених об'єктів в якості основних точок прив'язки і каркасу експозиції, введення в існуючу історичну підземну структуру додаткових підземних приміщень і комунікацій, наповнення міського простору «новими» виявленими археологічно об'єктами для відновлення загальноміської пам'яті і пригадування автентичних особливостей міської історії.

Список використаних джерел

1. Харлан О. В. Містобудівні й архітектурні особливості слободи Половиці пам'ятки України : науковий альманах. Річник X. № 1. 2009. С. 10–16.
2. Харлан О. В. Половиця : в епіцентрі сучасного міста. Рекомендаційний бібліографічний покажчик. Дніпро: ДОУНБ, 2019. С. 20.
3. Харлан О. В. Аналіз планувальної структури міста Дніпра в контексті історико-містобудівних досліджень 2018 року. Січеславщина : краєзнавчий альманах. Дніпро : ДОУНБ, 2018. Вип. 8. С. 120–153.
4. Познякова К., Харлан О. В. Дослідження історико-містобудівних характеристик кварталу в історичному ареалі міста Дніпро, обмеженого вулицями Коцюбинського, Успенська площа, Павла Нірінберга, Ламана : матер. Другої наук.-практ. конф. студ. ДВНЗ ПДАБА (травень 2020 р.). Дніпро : ДВНЗ ПДАБА, 2020. С. 28–29.